

Μνήμων

Τόμ. 40 (2023)

Μνήμων

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑ, Από την Αυστρία στις ΗΠΑ: Οι Έλληνες και τα άλλα έθνη στις εφημερίδες της νεολαίας (1859-1865) ● ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΘΥΡΗΣ, Η αποικιακή δημόσια Διοίκηση τον 19ο αιώνα: Η περίπτωση της Indian Civil Service ● ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΠΑΥΛΗ, Οι αχρητογράφητοι άνθρωποι της Σμύρνης ● ΡΟΔΗΣ ΛΟΧΑΙΤΗΣ, Η «μακρά διάρκεια» των Μαρξολογικών ● ΠΟΤΑ ΤΟΥΡΓΕΛΗ, «Αιτούμεν άμεσον απομάκρυνσιν τούτου». Οι προσηγορικοί σύλλογοι του Μεσοπολέμου απέναντι στους «σατραπίσκους» υπαλλήλους των υπηρεσιών της αποκατάστασης ● ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΡΕΜΜΥΔΑ, Απόπειρα προσέγγισης μιας ιστορικής τομής: Πόλεμος και Κατοχή στα μηχανουργεία του Πειραιά ● ΡΑΥΜΟΝΑΟΣ ΑΛΒΑΝΟΣ, Η επικοινωνία του Πολέμου και ο πόλεμος της επικοινωνίας. Ο πολιτικός λόγος των δύο αντιπάλων του ελληνικού Εμφυλίου μέσα από τον Τύπο

50 ΧΡΟΝΙΑ ΕΜΝΕ: ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Βαγγέλης Καραμυνολάκης, Έφη Αβδελά, Αντώνης Λιάκος, Αλέξης Πολίτης, Σοφία Μαθιόου, Παναγιώτης Δ. Μιχαηλίδης, Πόπη Πολέμη, Χρήστος Τριανταφύλλου, Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου, Σάκης Δημητριάδης, Ηλίας Κολοβός, Ελένη Κυριακίδου, Χρήστος Λούκος, Ιωάννα Πετροπούλου, Βάσω Σειργιτίδου, Μάριος Δημητριάδης, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Ελευθερία Ζέη, Νικόλαος Πισσης, Βαγγέλης Σαράφης

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Δημήτριος Μ. Κοντογεώργης, Χρήστος Λούκος, Όλγα Κατσαράδη-Hering, Κατερίνα Δέδε, Χρήστος Χατζημισηρ, Ανελιάς Καπουράνης, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου

40

ΑΘΗΝΑ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μνήμων

doi: [10.12681/mnimon.39698](https://doi.org/10.12681/mnimon.39698)

Copyright © 2024, Μνήμων

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μνήμων. (2025). ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. *Μνήμων*, 40. <https://doi.org/10.12681/mnimon.39698>

ΜΝΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Περιοδικό *MNHMON*

ΤΟΜΟΣ 40 (2023)

SOCIETY FOR THE STUDY OF MODERN HELLENISM

Journal *MNIMON*

VOLUME 40 (2023)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κατερίνα Δέδε, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Βαγγέλης Καραμανωλάκης,
Γιάννης Κόκκωνας, Κώστας Λάμπας, Χρήστος Λούκος,
Ίκαρος Μαντούβαλος, Σοφία Ματθαίου

Επιμέλεια του τόμου: Δημήτρης Δημητρόπουλος

Φιλολογική και τυπογραφική επιμέλεια: Σωκράτης Πουλής

<http://www.emne-mnimon.gr>

<http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon>

Για αλληλογραφία: Σοφία Ματθαίου, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ),
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα

Για εμβάσματα: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος,
IBAN: GR8301101040000010429625782,
Δικαιούχος: Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού

e-mail: emne.mnemon@gmail.com

Κεντρική διάθεση εκδόσεων: Βιβλιοπωλείο – Εκδόσεις «Παρασκήνιο»,
Χρήστος Μαρίνης, Ζωοδόχου Πηγής 85, 114 73 Αθήνα,
τηλ.: 210 3648170, 210 3648197, e-mail: marinisb@gmail.com

Correspondence: Sofia Matthaiou, National Hellenic Research Foundation,
48 Vassileos Constantinou Avenue, 116 35 Athens

Subscriptions: National Bank of Greece,
IBAN: GR8301101040000010429625782,
Beneficiary: Society for the Study of Modern Hellenism

e-mail: emne.mnemon@gmail.com

Distribution: Bookstore – Publications «Paraskinio», Christos Marinis
85, Zoodochou Pigis Street, 114 73 Athens, Greece,
tel.: 210 3648170, 210 3648197, e-mail: marinisb@gmail.com

ISSN 1105-3917

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑ, Από την Αυστρία στις ΗΠΑ: Οι Έλληνες και τα άλλα έθνη στις εφημερίδες της νεολαίας (1859-1865) ❖ ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΡΗΣ, Η αποικιακή δημόσια Διοίκηση τον 19ο αιώνα: Η περίπτωση της Indian Civil Service ❖ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΠΑΥΛΗ, Οι χαρτογράφοι άνθρωποι της Σμύρνης ❖ ΡΟΔΗΣ ΛΟΧΑΪΤΗΣ, Η «μακρά διάρκεια» των Μαρασλειακών ❖ ΓΙΩΤΑ ΤΟΥΡΓΕΛΗ, «Αιτούμεν άμεσον απομάκρυνσιν τούτου». Οι προσφυγικοί σύλλογοι του Μεσοπολέμου απέναντι στους «σατραπίσκους» υπαλλήλους των υπηρεσιών της αποκατάστασης ❖ ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΡΕΜΜΥΔΑ, Απόπειρα προσέγγισης μιας ιστορικής τομής: Πόλεμος και Κατοχή στα μηχανουργεία του Πειραιά ❖ ΡΑΪΜΟΝΔΟΣ ΑΛΒΑΝΟΣ, Η επικοινωνία του Πολέμου και ο πόλεμος της επικοινωνίας. Ο πολιτικός λόγος των δύο αντιπάλων του ελληνικού Εμφυλίου μέσα από τον Τύπο

---

50 ΧΡΟΝΙΑ ΕΜΝΕ: ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Έφη Αβδελά, Αντώνης Λιάκος, Αλέξης Πολίτης, Σοφία Ματθαίου, Παναγιώτης Δ. Μιχαηλάρης, Πόπη Πολέμη, Χρήστος Τριανταφύλλου, Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου, Σάκης Δημητριάδης, Ηλίας Κολοβός, Ελένη Κυραμαργιού, Χρήστος Λούκος, Ιωάννα Πετροπούλου, Βάσω Σειρηνίδου, Μάριος Δημητριάδης, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Ελευθερία Ζέη, Νικόλας Πίσσης, Βαγγέλης Σαράφης

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Δημήτριος Μ. Κοντογεώργης, Χρήστος Λούκος, Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Κατερίνα Δέδε, Χρήστος Χατζηιωσήφ, Αινείας Καπουράνης, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου

40

ΑΘΗΝΑ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μελέτες

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑ, Από την Αυστρία στις ΗΠΑ: Οι Έλληνες και τα άλλα έθνη στις εφημερίδες της νεολαίας (1859-1865)	11-36
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΡΗΣ, Η αποικιακή δημόσια Διοίκηση τον 19ο αιώνα: Η περίπτωση της Indian Civil Service	37-59
ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΠΑΥΛΗ, Οι αχαρτογράφητοι άνθρωποι της Σμύρνης .	61-79
ΡΟΔΗΣ ΛΟΧΑΪΤΗΣ, Η «μακρά διάρκεια» των Μαρασλειακών . .	81-92
ΓΙΩΤΑ ΤΟΥΡΓΕΛΗ, «Αιτούμεν άμεσον απομάκρυνσιν τούτου». Οι προσφυγικοί σύλλογοι του Μεσοπολέμου απέναντι στους «σατραπίσκους» υπαλλήλους των υπηρεσιών της αποκατάστασης	93-117
ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΡΕΜΜΥΔΑ, Απόπειρα προσέγγισης μιας ιστορικής τομής: Πόλεμος και Κατοχή στα μηχανουργεία του Πειραιά .	119-140
ΡΑΪΜΟΝΔΟΣ ΑΛΒΑΝΟΣ, Η επικοινωνία του Πολέμου και ο πόλεμος της επικοινωνίας. Ο πολιτικός λόγος των δύο αντιπάλων του ελληνικού Εμφυλίου μέσα από τον Τύπο	141-164

50 χρόνια ΕΜΝΕ

Διάλογος για την ιστορία

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΑΚΗΣ, 50 χρόνια Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού (ΕΜΝΕ), 50 χρόνια ελληνικής ιστοριογραφίας .	167-170
ΕΦΗ ΑΒΔΕΛΑ, Η κοινότητα των ιστορικών κατά τον 21ο αιώνα	170-175
ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΑΚΟΣ, Για το караβάκι του <i>Μνήμονα</i>	176-181
ΑΛΕΞΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ, Μπήκαμε λοιπόν στα -ήντα...	181-185
ΣΟΦΙΑ ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Πενήντα χρόνια ιστορικά περιοδικά. Η πορεία τους χθες και σήμερα	186-187
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΜΙΧΑΗΛΑΡΗΣ, Τα τοπικά περιοδικά τα τελευταία πενήντα χρόνια	187-191
ΠΟΠΗ ΠΟΛΕΜΗ, Κύτταρα κριτικού αναστοχασμού	191-195

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, «Πολιτισμένα περιοδικά» και «ιστορία με ορθάνοιχτα μάτια»: Μια πρώτη προσέγγιση στην εκλαϊκευτική ιστοριογραφία της Μεταπολίτευσης	195-202
ΜΑΡΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ, Σχόλια γύρω από την ταυτότητα των περιοδικών Ιστορίας τα τελευταία πενήντα χρόνια	202-206
ΣΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Στη συγκυρία δύο εποχών: Διακόσια χρόνια από το 1821, εκατό χρόνια από το 1922	207-210
ΗΛΙΑΣ ΚΟΛΟΒΟΣ, Το κέρδος των οθωμανικών πηγών και προσεγγίσεων για την ιστοριογραφία του 1821	210-217
ΕΛΕΝΗ ΚΥΡΑΜΑΡΓΙΟΥ, Οι ιστορικοί και η ιστοριογραφία στη συγκυρία των δύο εποχών	217-221
ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΚΟΣ, Πώς εορτάστηκαν τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση	221-225
ΙΩΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, 1922-2022: Μνήμη και ιστορία	225-230
ΒΑΣΩ ΣΒΙΡΗΝΙΔΟΥ, «Αντίο 21;»	230-237
ΜΑΡΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Ιστορικές σπουδές, έρευνα και επαγγελματική ταυτότητα	238-239
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, Περί του επαγγέλματος ο λόγος.	239-245
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΖΕΗ, Διδασκαλία και έρευνα: Μια δύσκολη σχέση;	245-250
ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΙΣΣΗΣ, Σημειώσεις για την κατάσταση των ιστορικών σπουδών στη Γερμανία	250-255
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΣΑΡΑΦΗΣ, Η επαγγελματική ταυτότητα του ιστορικού και οι προκλήσεις για τους νέους ιστορικούς	255-259

Βιβλιοκρισίες

Τλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister, <i>Η «άδηλος» ιστορία του ιατροφιλοσόφου Ευσταθίου. Επιστήμη και νεωτερικές ιδέες στη νοτιοανατολική Ευρώπη του όψιμου Διαφωτισμού</i> , Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021, 328 σ. (Δημήτριος Μ. Κοντογεώργης)	261-265
Ανδρέας Μιαούλης. <i>Αρχαιολογικά τεκμήρια, έκδοση-σχόλια-εισαγωγή Τερέζα Πεσμαζόγλου</i> , Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2021, LXIII+746 σ. (Χρήστος Λούκος)	265-267

Yura Konstantinova, <i>The (In)visible Community: Bulgarians in Ottoman Salonica</i> , Κωνσταντινούπολη, Isis Press, 2021, 318 σ. (Όλγα Κατσιαρδή-Hering)	267-271
Πάνος Τρ. Σκοτινιώτης, <i>Μαγνησία και πολιτική εν καμίνω, 1934-1967. Ανατομία της κάλπης και μετασχηματισμοί</i> , Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, 2022, 730 σ. (Κατερίνα Δέδε)	271-275
Χρήστος Λούκος, <i>Η Ερμούπολη της Σύρου (1821-1950). Από το Αίβερπουλ της Ανατολικής Μεσογείου στη βαμβακούπολη των Κυκλάδων</i> , Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2022, 638 σ. (Χρήστος Χατζηωσήφ)	275-279
Γεώργιος Ν. Λεοντσίνης, <i>Το νανάγιο του «Μέντορος» στις ακτές των Κυθίων και η διάσωση των γλυπτών του Παρθενώνα</i> , Πρόλογος Γεώργιος Βάρδας, Αθήνα, Ινστιτούτο του Βιβλίου – Καρδαμίτσα, 2023, 268 σ. (Αινείας Καπουράνης)	279-283
Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Δημήτριος Μ. Κοντογεώργης, <i>Η αυστριακή αρμάδα κατά την ελληνική επανάσταση. Διπλωματία και πόλεμος</i> , Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2023, 702 σ. + παράρτημα πινάκων σε ψηφιακό δίσκο (Δημήτρης Δημητρόπουλος)	283-288
Maurizio Isabella, <i>Southern Europe in the Age of Revolutions</i> , Πρίνστον, Princeton University Press 2023, 704 σ. (Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου).	288-294

Χρονικό της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού 2023-2024

Διοικητικό Συμβούλιο και Εξελεγκτική Επιτροπή 2023-2024	295
Α'. Συναντήσεις-συζητήσεις	295-297
Β'. Εκδόσεις	297-298
Γ'. Ιστοριογραφικά εργαστήρια	298-301
Δ'. Εκδηλώσεις – Παρουσιάσεις	301
Ε'. Δελτίο προσκλήσεων της βιβλιοθήκης της EMNE	301-303
Ευρετήριο τόμου 40 (2023)	305-320
Contents – Table des matières	321-322

